

Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра прикладної психології та логопедії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Олена РЕВУЦЬКА

“29” серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки здобувачів II рівня вищої освіти

ОК 07

Психологічна реабілітація

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність: 231 Соціальна робота

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація

(назва освітньої програми)

Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

(назва факультету)

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологічна реабілітація» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота
(код і назва спеціальності)

Освітньої програми Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація

Розробник: Наталя Юріївна Цибуляк доцент кафедри прикладної психології та логопедії, к. психол. н.

Робоча програма оновлена з урахуванням проведення занять за змішаним навчанням та (або) з використанням технологій дистанційного навчання, затверджена на засіданні кафедри прикладної психології та логопедії (Протокол №6-1 від 09.02.2021 р.)

Робочу програму погоджено проектною групою освітньої програми «Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація» та схвалено на засіданні кафедри прикладної психології та логопедії

від “29” серпня 2023 року (протокол № 1)

Завідувач кафедри
прикладної психології та логопедії

_____ (підпис)

(Олена РЕВУЦЬКА)

(прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми
«Поствоєнна соціально-психологічна
реабілітація»

_____ (підпис)

(Анастасія ПОПОВА)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Спеціальність <u>231 Соціальна робота</u> (шифр і назва)	Обов'язкова
Модулів – 1	Освітньо-професійна програма: <u>Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація</u>	Рік підготовки
Змістових модулів – 8		1-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр
Мова навчання: українська		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи здобувача вищої освіти –	Освітній ступінь: магістр	Лекції
		6 год.
		Практичні, семінарські
		2 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		112 год.
		Індивідуальні завдання:
		-
Вид контролю:		
екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для заочної форми навчання – 8/112 (7%/93%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Психологічна реабілітація» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітньо-професійної програми «Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація» освітнього ступеня *магістр*, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота.

Мета курсу: є формування у здобувачів вищої освіти зі спеціальності компетенції та результатів навчання, необхідних для соціально-психологічної реабілітації різних категорій осіб, соціальних груп і громад, які постраждали від війни, шляхом впровадження інноваційних психологічних реабілітаційних технологій для регіональної відбудови, економічного зростання та сталого розвитку держави.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Програмні компетентності	Результати навчання
<ul style="list-style-type: none"> • ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. ЗК-6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. ЗК-7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК-9. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК-11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. ЗК-12 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). СК-7. Здатність до професійної рефлексії. СК-9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців. СК-17. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності. СК-18 Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік. СК-19. Здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології та соціальної роботи. СК-20. Здатність розпізнавати наслідки післявоєнної травми в різних контекстах і надавати відповідні послуги з 	<p>ПРН-6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.</p> <p>ПРН-8. Автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях.</p> <p>ПРН-9. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи та психології, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.</p> <p>ПРН-10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи та соціально-психологічної реабілітації, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи.</p> <p>ПРН-21. Уміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.</p> <p>ПРН-22 Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування, тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.</p> <p>ПРН-23. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми з соціально-психологічної реабілітації для різних категорій осіб, груп та громад, а також впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.</p>

соціально-психологічної реабілітації та підтримку.

СК-21. Здатність розробляти стратегії соціально-психологічної реабілітації різних категорій осіб, соціальних груп і громад, які постраждали від війни та за необхідності здійснювати кризові втручання.

СК-22 Здатність керувати роботою з відновлення психічного здоров'я задля соціальної інтеграції різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни.

СК-24. Здатність до використання моделей, методів і підходів для підвищення стійкості, зниження ризику поствоєнних травм на індивідуальному, груповому, регіональному та міжнародному рівнях.

ПРН-25. Розпізнавати наслідки післявоєнної травми в різних контекстах і надавати відповідні послуги з соціально-психологічної реабілітації та підтримку.

ПРН-26. Розробляти стратегії соціально-психологічної реабілітації різних категорій осіб, соціальних груп і громад, які постраждали від війни та за необхідності здійснювати кризові втручання.

ПРН-27 Застосовувати технології, методи і техніки з відновлення психічного здоров'я відповідно до різних запитів та вміти керувати роботою з відновлення психічного здоров'я задля соціальної інтеграції різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни.

ПРН-29. Використовувати різні моделі, методи та підходи для розвитку стійкості, зниження ризику поствоєнних травм та вміти їх застосовувати на індивідуальному, груповому, регіональному та міжнародному рівнях.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Загально-теоретичні основи психологічної реабілітації

Характеристика предмету психологічної реабілітації. Реабілітаційна психологія та психологічна реабілітація. Міжгалузеві основи реабілітації. Система психологічної, медичної, соціальної та педагогічної реабілітації. Система психологічних основ професійної реабілітації за різними напрямками. Поняття та проблематика сучасної української реабілітації. Вимоги до складання плану реабілітаційної роботи. Характеристика методів психологічної реабілітації. Нова професія психолога-реабілітолога на ринку праці в державному та приватному секторах. Українська медична реформа ХХІ століття і реабілітаційна психологія. Особистісні характеристики психолога-реабілітолога та його специфіка порівняно з психологами широкого профілю. Вимоги до психолога, що працює в реабілітаційній мультифункціональній бригаді. Особливості роботи реабілітаційного психолога з різним контингентом.

Тема 2. Загальні положення про психологічну реабілітацію осіб, що пережили травматичний досвід

Керівні принципи з психічного здоров'я та соціально-психологічної підтримки в надзвичайних ситуаціях. Рівні підтримки психічного здоров'я постраждалих у надзвичайних та екстремальних ситуаціях. Загальні принципи психологічної реабілітації постраждалих у надзвичайних та екстремальних ситуаціях. Види травматичного досвіду: полон, тортури, насильство, війна, внутрішня міграція, повернення після зовнішньої міграції, втрата близьких; втрата ідеалів кохання та сімейної довіри, булінг. Гостра психологічна травма – її види та типи реакції на неї. Посттравматичні стресові розлади ПТСР. Допомога в подоланні важкого стресу та його наслідків. Зміни особистості, що пережила травматичний досвід - динаміка. Реабілітаційна психологія в посттравматичному періоді. Психологічна допомога людям в горюванні. Горе як природна реакція на втрату. Особливості процесу горювання. Психологічна допомога у випадку важкої втрати. Особливості дитячого горювання.

Методи діагностики – їх види і призначення при різних видах порушень та з врахуванням відповідного походження. Процедури проведення діагностичних досліджень, їх оцінка та інтерпретації. Професійна етика та правові норми щодо проведення психологічного дослідження постраждалих осіб та осіб у групі ризику.

Тема 3. Психологічна реабілітація різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни

Особливості переживання стресових і травмивних ситуацій. Психотравмивні наслідки перебування в екстремальній ситуації для різних категорій населення. Принципи та алгоритм надання невідкладної психологічної допомоги. Травмафокус – нейропсихотерапевтичний метод опрацювання психотравми. Невідкладна психологічна допомога та самопомога. Посттравматичне зростання. Невротичні реакції, неврози, невротичний розвиток як предмет реабілітаційної роботи

психолога. Особливості неврозів у дітей і підлітків. Діагностика неврозів. Вимоги до психолога, що працює з дітьми - невротиками. Процес реабілітації дітей з неврозами. Поняття депресії, види депресії. Методи діагностики депресивних порушень та глибоких депресій. Небезпека суїциду. Реабілітація дітей та підлітків з депресивними порушеннями. Запобігання суїциду та реабілітація після суїцидальних намірів у дітей та дорослих. Психологічна робота з близькими. Принцип комплексної системної реабілітації пацієнта та його найщільнішого оточення.

Тема 4. Психологічна реабілітація ветеранів війни

Особливості психологічної допомоги ветеранам війни. Духовно-психологічна реабілітація ветеранів війни. Психологічна допомога ветеранам із проблемами залежності від психоактивних речовин. Міжнародні стандарти соціально-психологічної реабілітації людей, що пережили полон та тортури. Організація соціально-психологічної допомоги полоненим та жертвам тортур: українській досвід. Особливості психологічної допомоги людям, що пережили полон та тортури. Психотерапія хронічного болю. Специфіка психологічної адаптації ветеранів війни до родинного життя. Психологічна допомога дружинам ветеранів війни. Особливості психологічної допомоги родинам ветеранів війни.

Тема 5. Психологічна реабілітація деокупованих громад та переміщених осіб

Окупація як форма ізоляції та реагування людської психіки на перебування в умовах ізоляції. Особливості відновлення людини після перебування в умовах ізоляції, постізоляційна декомпресія. Врахування особливостей постізоляційного відновлення при організації допомоги населенню деокупованих громад. Психологічна реабілітація дітей та дорослих деокупованих громад. Переселені особи (внутрішні та зовнішні мігранти), психологічні проблеми дезадаптації, що виникають у них; різні реакції дезадаптації переселених осіб. Психологічна реабілітація переселених осіб. Допомога в адаптації та психологічний супровід переселених осіб. Специфіка потреб внутрішньо переміщених осіб. Особливості психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам. Методи та техніки психологічної допомоги у роботі з внутрішньо переміщеними особами.

Тема 6. Методики індивідуальної роботи з різними категоріями осіб, що постраждали від війни

Комбінування методів психологічної допомоги, психотерапії та фізичної терапії. Поєднання реабілітаційних впливів з ерготерапією та трудотерапією. Нетрадиційні засоби інтегрального оздоровлення в роботі психолога-реабілітолога. Моніторинг станів та прогнозування динаміки покращення. Стратегія самопомоги, самопідтримки в реабілітаційних програмах. Пропозиції коучингу на сучасному ринку психологічних послуг. Методи, методики, засоби християнської психологічної реабілітації.

Тема 7. Методики групової роботи з різними категоріями осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни

Методи, методики, техніки, прийоми психологічної допомоги в реабілітаційному процесі та їх підбір: когнітивно-поведінкова терапія, гуманістична, психодинамічна та системан терапія. Порівняльний аналіз різних методик за складністю проведення. Вивчення реабілітаційних методів, технік тощо та аналіз їх послідовності, поєднання в реабілітаційних програмах.

Особливості функціонування груп підтримки та груп взаємодопомоги. Взаємодія учасників діалогу за принципом «рівний-рівному». Функціонування соціальних груп за принципом «рівний-рівному» в Україні. Як створити та підтримувати діяльність групи взаємодопомоги.

Тема 8. Програми психологічної реабілітації: підходи та методи

Суспільні моделі в психології здоров'я. Соціальна реклама в психології здоров'я. Проактивна поведінка. Специфіка складання програм реабілітації: підходи та методи. Програми підтримки громад, що постраждали від війни.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1												
Тема 1. Загально-теоретичні основи психологічної реабілітації												
Тема 1.1. Вступ до психологічної реабілітації	-	-	-	-	-	-	7	-	-			7
Тема 1.2. Сучасний стан реабілітації в Україні та її проблематика в поствоєнний період	-	-	-	-	-	-	8	-	-			8
Разом за темою 1	-	-	-	-	-	-	15	-	-			13
Тема 2. Загальні положення про психологічну реабілітацію осіб, що пережили травматичний досвід												
Тема 2.1. Психологічна реабілітація осіб, що пережили травматичний досвід	-	-	-	-	-	-	7	2	-			5
Тема 2.2. Психологічна реабілітація постраждалих у надзвичайних та екстремальних ситуаціях	-	-	-	-	-	-	8	-	-			8
Разом за темою 2	-	-	-	-	-	-	15	2	-			13
Тема 3. Психологічна реабілітація різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни												
Тема 3.1. Психологічні наслідки війни для різних категорій постраждалих осіб	-	-	-	-	-	-	7	-	-			7
Тема 3.2. Діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі	-	-	-	-	-	-	8	2	-			6
Разом за темою 3	-	-	-	-	-	-	15	2	-			13
Тема 4. Психологічна реабілітація ветеранів війни												
Тема 4.1. Види психологічних травм, що виникають у ветеранів війни	-	-	-	-	-	-	7	-	-			7
Тема 4.2. Етапи психологічної реабілітації ветеранів війни	-	-	-	-	-	-	8	-	2			6
Разом за темою 4	-	-	-	-	-	-	15	-	2			13
Тема 5. Психологічна реабілітація деокупованих громад та переміщених осіб												
Тема 5.1. Психологічна реабілітація деокупованих громад	-	-	-	-	-	-	7	-	-			7

Тема 5.2. Психологічна реабілітація внутрішньо переміщених осіб	-	-	-	-	-	-	8	-	-			8
Разом за темою 5	-	-	-	-	-	-	15	-	-			15
Тема 6. Методики індивідуальної роботи з різними категоріями осіб, що постраждали від війни												
Тема 6.1. Методи, методики та техніки індивідуальної психологічної допомоги в реабілітаційному процесі	-	-	-	-	-	-	8	2	-			6
Тема 6.2. Техніки психологічної допомоги та самопомоги	-	-	-	-	-	-	7	-	-			7
Разом за темою 6	-	-	-	-	-	-	15	2	-			13
Тема 7. Методики групової роботи з різними категоріями осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни												
Тема 7.1. Методи, методики та техніки групової психологічної допомоги в реабілітаційному процесі	-	-	-	-	-	-	8	-	-			8
Тема 7.2. Метод «рівний-рівному» у взаємодії учасників груп підтримки та груп взаємодопомоги	-	-	-	-	-	-	7	-	-			7
Разом за темою 7	-	-	-	-	-	-	15	-	-			15
Тема 8. Програми психологічної реабілітації: підходи та методи												
Тема 8.1. Суспільні моделі в психології здоров'я.	-	-	-	-	-	-	7	-	-			7
Тема 8.2. Програми підтримки громад, що постраждали від війни	-	-	-	-	-	-	8	-	-			8
Разом за темою 8	-	-	-	-	-	-	15	-	-			15
Усього годин	-	-	-	-	-	-	120	6	2			112

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
2	<i>Загальні положення про психологічну реабілітацію осіб, що пережили травматичний досвід</i>	-	2
2.1.	Психологічна реабілітація осіб, що пережили травматичний досвід 1. Керівні принципи з психічного здоров'я та соціально-психологічної підтримки в надзвичайних ситуаціях. 2. Рівні підтримки психічного здоров'я постраждалих у надзвичайних та екстремальних ситуаціях. 3. Загальні принципи психологічної реабілітації постраждалих у надзвичайних та екстремальних ситуаціях. Види травматичного досвіду: полон, тортури, насильство, війна, внутрішня міграція, повернення після зовнішньої міграції, втрата близьких; втрата ідеалів кохання та сімейної довіри, булінг. 4. Допомога в подоланні важкого стресу та його наслідків. Зміни особистості, що пережила травматичний досвід - динаміка. 5. Реабілітаційна психологія в посттравматичному періоді.	-	2
3	<i>Психологічна реабілітація різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни</i>	-	2
3.2	Діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі 1. Базові принципи психодіагностики постраждалих осіб. 2. Психодіагностика осіб, що пережили травматичну подію. 3. Особливості посткризової психологічної діагностики дітей. 4. Короткі характеристики психодіагностичних методик.	-	2
6	<i>Методики індивідуальної роботи з різними категоріями осіб, що постраждали від війни</i>	-	2
6.1.	Методи психологічної реабілітації різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни 1. Основні методи індивідуальної психологічної допомоги 2. Когнітивно-поведінкова терапія 3. Психотерапія травм 4. Гуманістична терапія 5. Ігрова терапія 6. Психодинамічна терапія	-	2
Усього		-	6

6. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	<i>Психологічна реабілітація ветеранів війни</i>	-	2
4.2.	Етапи психологічної реабілітації ветеранів війни 1. Особливості психологічної допомоги ветеранам війни 2. Духовно-психологічна реабілітація ветеранів війни.	-	2

3. Психологічна допомога ветеранам із проблемами залежності від психоактивних речовин.		
4. Організація соціально-психологічної допомоги полоненим та жертвам тортур: український досвід. Психотерапія хронічного болю.		
5. Специфіка психологічної адаптації ветеранів війни до родинного життя.		
6. Психологічна допомога дружинам ветеранів війни.		
7. Особливості психологічної допомоги родинам ветеранів війни.		
Усього	-	2

7. Самостійна робота

№з/ п	Назви тем	Кількість годин	
		денна	заочна
1.1.	Вступ до психологічної реабілітації	-	7
1.2.	Сучасний стан реабілітації в Україні та її проблематика в поствоєнний період	-	8
2.1.	Психологічна реабілітація осіб, що пережили травматичний досвід	-	5
2.2.	Психологічна реабілітація постраждалих у надзвичайних та екстремальних ситуаціях	-	8
3.1.	Психологічні наслідки війни для різних категорій постраждалих осіб	-	7
3.2.	Діагностичний інструментарій у реабілітаційному процесі	-	6
4.1.	Види психологічних травм, що виникають у ветеранів війни	-	7
4.2.	Етапи психологічної реабілітації ветеранів війни	-	6
5.1.	Психологічна реабілітація деокупованих громад	-	7
5.2.	Психологічна реабілітація внутрішньо переміщених осіб	-	8
6.1.	Методи, методики та техніки індивідуальної психологічної допомоги в реабілітаційному процесі	-	6
6.2.	Техніки психологічної допомоги та самопомоги	-	7
7.1.	Методи, методики та техніки групової психологічної допомоги в реабілітаційному процесі	-	8
7.2.	Метод «рівний-рівному» у взаємодії учасників груп підтримки та груп взаємодопомоги	-	7
8.1.	Суспільні моделі в психології здоров'я	-	7
8.2.	Програми підтримки громад, що постраждали від війни	-	8
Усього		-	112

8. Індивідуальні завдання

1. Навчальні курси та онлайн-лекції з психологічної реабілітації, доступні на різних платформах, наприклад, Coursera, edX, FutureLearn тощо. Рекомендується знайти курси, які спеціалізуються на реабілітації певних категорій осіб, які постраждали від війни, таких як ветерани, діти війни, переміщені особи тощо.

2. Проаналізувати наукові дослідження, присвячені психологічній реабілітації різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни в базах даних

наукових статей, таких як Google Scholar, PubMed, PsycINFO тощо. Рекомендується звернути увагу на статті відомих психологів та терапевтів.

3. Проведіть інтерв'ю з психологом, який працює з різними категоріями осіб, що постраждали від війни та запитайте його про техніки та методики, які він використовує в своїй роботі. Запишіть результати інтерв'ю та зробіть висновки.

4. Проведіть дослідження з питання "Які фактори найбільше впливають на успішну психологічну реабілітацію ветеранів війни?" та підготуйте звіт про результати дослідження.

5. На вибір здобувачів вищої освіти:

- Дослідити стан психічного здоров'я переміщених осіб та деокупованих громад, що постраждали від війни. Розглянути основні психологічні проблеми, з якими зіткнулися ці групи, та їх наслідки.
- Проаналізувати методики і підходи до психологічної реабілітації переміщених осіб та деокупованих громад. Описати індивідуальні, групові та сімейні методики роботи з цими групами людей.
- Дослідити психологічну підтримку та ресурсні центри для переміщених осіб та деокупованих громад. Проаналізувати їх роль у психологічній реабілітації цих груп людей.
- Дослідити ефективність психологічної реабілітації переміщених осіб та деокупованих громад. Проаналізувати відгуки та результати психологічної підтримки, що надаються цим групам людей.
- Розглянути виклики та перспективи психологічної реабілітації переміщених осіб та деокупованих громад. Дослідити основні тенденції розвитку цієї галузі та можливості для подальшого розвитку роботи з цими групами людей.

6. На вибір здобувачів вищої освіти:

Варіант 1. Підготувати презентацію на тему "Психологічна реабілітація людей, що постраждали від війни: основні напрями та методики". Включіть в презентацію матеріали про загальні положення психологічної реабілітації, методики та техніки, які використовуються в роботі з різними категоріями постраждалих від війни.

Варіант 2. Дослідити та порівняти різні методики роботи в психологічній реабілітації різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни.

Крок 1: Проведіть дослідження різних методик психологічної реабілітації, що застосовуються для різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни. Зверніть увагу на наступні методики:

- Індивідуальні консультації з психологом або психотерапевтом;
- Групові заняття з психологом;
- Тренінги та семінари з психологічної реабілітації;
- Творчість та арт-терапія;
- Соціальна реабілітація через включення в різноманітні соціальні програми та проекти;
- Фізична активність та спортивні заняття;
- Медитація та йога.

Крок 2: Проведіть порівняльний аналіз цих методик за наступними критеріями:

- Ефективність: наскільки успішно методики допомагають відновлювати психічне здоров'я та підвищувати якість життя постраждалих від війни;
- Вартість: скільки коштує проведення цих методик, включаючи витрати на тренера/психолога, обладнання та інші витрати;
- Часові затрати: скільки часу займає кожна з методик;

- Придатність до масштабного застосування: наскільки просто та ефективно можна застосовувати ці методики в масштабі великої кількості людей;
 - Практичність: наскільки легко реалізовувати ці методики в реальному житті.
7. Індивідуальне завдання: Метод «рівний-рівному» у взаємодії учасників груп підтримки та груп взаємодопомоги

Мета завдання

Ознайомитись з принципами та методами роботи за методом «рівний-рівному», розробити план взаємодії учасників груп підтримки та груп взаємодопомоги, що постраждали від війни.

- Ознайомтесь з основними принципами методу «рівний-рівному».
 - Вивчіть літературу та досвід застосування цього методу в різних соціальних та психологічних програмах.
 - Виберіть одну з цільових груп: військовослужбовці, які повернулися з зони бойових дій, особи, що пережили природні катастрофи, діти, які зазнали насильства або травматичних подій.
 - Проаналізуйте специфічні потреби та проблеми цієї групи.
 - Опишіть мету та завдання роботи групи підтримки або взаємодопомоги.
 - Сформулюйте принципи роботи за методом «рівний-рівному» для обраної групи.
 - Розробіть структуру та формат зустрічей групи (частота зустрічей, тривалість, місце проведення тощо).
 - Опишіть роль кожного учасника групи та очікувані результати від їхньої участі.
 - Розробіть програму перших п'яти зустрічей групи, включаючи:
 - Тема кожної зустрічі.
 - Основні активності та обговорення.
 - Методи підтримки та взаємодії учасників.
 - Передбачте використання різних технік (групові дискусії, рольові ігри, вправи на побудову довіри тощо).
 - Розробіть критерії оцінки ефективності роботи групи.
 - Опишіть методи збору зворотного зв'язку від учасників (анкети, інтерв'ю, групові обговорення).
 - Передбачте план корекції роботи групи на основі отриманих відгуків.
8. Розробка власної програми психологічної реабілітації

Цільові групи:

- Військовослужбовці, які повернулися з зони бойових дій.
- Особи, що пережили природні катастрофи.
- Діти, які зазнали насильства або травматичних подій.

Опис завдання:

- Розробка власної програми психологічної реабілітації
- Оберіть цільову групу з перерахованих вище.
- Підготуйте детальний опис програми (8-10 сторінок), включивши наступні пункти:

Мета та завдання програми

Окресліть загальну мету програми.

Визначте конкретні завдання, які програма повинна вирішити для досягнення поставленої мети.

Детальний опис методів та технік, які будуть використовуватися

Опишіть підходи та техніки, що використовуватимуться в програмі, наприклад: когнітивно-поведінкова терапія, арт-терапія, групова терапія, індивідуальні сесії тощо.

Вкажіть, як ці методи сприятимуть досягненню мети та вирішенню завдань програми.

Кроки та етапи реалізації програми

- Розпишіть поетапний план впровадження програми, включаючи підготовчий етап, основні етапи реабілітації та завершальний етап.
- Вкажіть часові рамки для кожного етапу та очікувані результати.

Критерії оцінки ефективності програми

- Визначте показники, за якими буде оцінюватися ефективність програми (наприклад, зміни в рівні тривожності, покращення соціальних навичок, зниження симптомів ПТСР тощо).
- Опишіть методи збору даних для оцінки (анкети, опитувальники, інтерв'ю, спостереження).

Підготовка презентації програми

- Створіть презентацію (10-15 слайдів), яка включає:
- Основні цілі та завдання програми.
- Методи та техніки, що будуть використовуватися.
- Очікувані результати та критерії їх оцінки.

Оцінка ефективності програми

- Розробіть інструменти оцінки ефективності програми (анкети, опитувальники, інтерв'ю тощо).
- Напишіть короткий звіт (2-3 сторінки) про те, як ви плануєте використовувати ці інструменти для оцінки прогресу та результатів реабілітації.

9. Методи навчання

У рамках курсу "Психологічна реабілітація" пропонується інтегрований підхід, який поєднує різні методи навчання для забезпечення всебічного засвоєння матеріалу студентами. Основними формами роботи є лекції, практичні заняття та самостійна робота. Лекції використовуються для подачі основних теоретичних концепцій та понять за допомогою словесно-ілюстративного методу, де лектор пояснює складні поняття через приклади, малюнки та діаграми. На практичних заняттях застосовуються ділові ігри для відпрацювання навичок комунікації та прийняття рішень у кризових ситуаціях, а також кейс-метод, де студенти аналізують реальні або вигадані випадки, пропонуючи рішення на основі теоретичних знань. Проектний метод передбачає роботу над груповими або індивідуальними проектами, спрямованими на розробку просвітницько-профілактичних та корекційних програм з урахуванням специфіки різних категорій осіб та громад, постраждалих від війни. Метод наукового експерименту та спостереження включає проведення експериментів для дослідження ефективності різних терапевтичних методик, а також спостереження за поведінкою учасників і аналіз отриманих даних. Метод моделювання дозволяє створювати моделі психологічних станів для глибшого розуміння механізмів реабілітації. Аналіз матеріалів з точки зору прогнозованого розвитку подій допомагає оцінювати ситуації та прогнозувати можливі наслідки, розробляючи стратегії втручання для попередження негативних результатів. Самостійна робота студентів передбачає самооцінювання, розробку індивідуальних планів вдосконалення, вивчення етичних стандартів та правових норм щодо роботи з постраждалими, а також аналіз реальних випадків з точки зору етичних принципів. Групове обговорення доступності та складності різних методів і технік відновлення психічного здоров'я сприяє колективній роботі над пошуком оптимальних рішень. Індивідуальні консультації надають студентам можливість отримати додаткову допомогу для вирішення складних питань та виконання завдань. Використання цих методів забезпечує різноманітний підхід до навчання,

допомагає студентам глибше зрозуміти матеріал та підготуватися до практичної діяльності у сфері психологічної реабілітації.

10. Система оцінювання та нарахування балів

Поточний контроль є обов'язковим заходом контролю здобувачів вищої освіти. Основним його завданням є оцінка рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи, повноти та якості засвоєння здобувачами навчального матеріалу за темами, змістовими модулями навчальної дисципліни та виконання індивідуальних завдань відповідно до робочої програми навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється викладачами впродовж семестру. Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється здобувачам вищої освіти у журнал академічної групи після кожного контрольного заходу.

Поточний контроль може проводитися у формі фіксованих виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань (з науковими повідомленнями, рефератами), письмового експрес-контролю, перевірки конспектів занять, розв'язання та моделювання професійно зорієнтованих ситуацій, підготовки творчих проєктів, а також у формі тестування.

Нарахування рейтингових балів за формами поточного контролю здійснюється за такими *критеріями оцінювання* як: повнота та логічність знань, володіння понятійним апаратом, вміння аргументувати та робити власні висновки; враховується характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо); глибина знань, їх зв'язок з практикою, інтегрування з суміжними дисциплінами; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач, вміння планувати діяльність відповідно до програмових вимог, добирати ефективні методи та прийоми відповідно до поставлених завдань, творчо підходити до розв'язання професійно зорієнтованих ситуацій.

Шкала нарахування рейтингових балів

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Рейтингове оцінювання курсу аудиторних занять та самостійної роботи:	
1.1	Підготовка фіксованого виступу	1-5 балів
1.2	Участь у обговоренні питань плану аудиторних занять	1-5 балів
1.3	Використання додаткових літературних джерел, анотації статей	1-5 балів
1.4	Підготовка міні-проєкту	1-5 балів
1.5	Підготовка наукового повідомлення	1-5 балів
1.6	Самостійне опрацювання окремих питань	1-5 балів
1.7	Тестування	1-5 балів
1.8	Складання інтелектуальної карти	1-5 балів
2	Форми модульного контролю:	
2.1	Глибоке розкриття всіх питань	5 балів
2.2	Повна, коротка відповідь	4 бали
2.3	Коротка відповідь з кількома помилками	3 бали
2.4	Неповна відповідь	2 бали
2.5	Неповна відповідь зі значною кількістю недоліків	1 бал
2.6	Незадовільна відповідь	0 балів

Форми і зміст поточного контролю з кожної теми визначаються в навчально-методичному забезпеченні.

Форма **семестрового контролю** є **екзамен** в обсязі навчального матеріалу, передбаченого її робочою програмою.

Мінімальний прохідний бал допущення до екзамену 35.

Підсумкова оцінка

За підсумками навчання здобувач вищої освіти може отримати 100 балів. Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – екзамен.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка шкалою ЄКТС для всіх видів підсумкового контролю
90-100	A
78-89	B
65-77	C
50-64	D
35-49	FX
1-34	F

11. Методичне забезпечення

Рекомендована література.

Ілюстративні матеріали до курсу. Практичний матеріали (техніки, вправи) до курсу.

12. Рекомендована література

Александров Д. О. Характер і види екстремальних ситуацій. Психологічний вплив екстремальних ситуацій на особистість працівника правоохоронних органів. URL: westudents.com.ua/.../81623-1-harakter-vidi-ekstremalnih-situatsy-psihologchniy-vpli.

Безпека життєдіяльності людини. Надзвичайні ситуації воєнного характеру. URL: westudents.com.ua/glavy/2641-nadzvichayn-situats-vonnogo-harakteru.html

Бойко Г. М. Реабілітаційна психологія : посібник [для студ. вищ. навч. закл.] Полтава : АСМІ, 2010. 240 с.

Бріер Д., Скот К. Основи травмофокусованої психотерапії. Львів : Свічадо, 2015. 448 с.

Види екстремальних ситуацій та їх характеристика. URL: westudents.com.ua/.../81623-1-harakter-vidi-ekstremalnih-situatsy-psihologchniy-vpli.

Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору. Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. 416 с.

Горбунова В. В., Карачевський А. Б., Климчук В. О., Нетлюх Г. С., Романчук О. І. Соціально психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО : посібник для ведучих груп. Львів : Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. 96 с.

Горностай П. П. Колективна травма та групова ідентичність. Психологічні перспективи. Спеціальний випуск: Актуальні проблеми психології малих, середніх та великих груп. Т. 2. Проблема цілісності суспільства, групи та особистості. Київ, 2012. С. 89–95.

Гоцуляк Н.Є. Психологічна травма: аналіз та шляхи її подолання. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi.../cgiirbis_64.exe?

Єгорова О.Б. Реабілітаційна психологія: курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2018. 132 с.

Мультидисциплінарний підхід у наданні послуг. URL: https://stud.com.ua/48100/sotsiologiya/mizhdistsiplinarne_vzayemodiya_multidistsiplinarniy_pidhid_nadanni_poslug

Мультидисциплінарний підхід у наданні послуг. URL: https://stud.com.ua/48100/sotsiologiya/mizhdistsiplinarne_vzayemodiya_multidistsiplinarniy_pidhid_nadanni_poslug

Мюллендер О. Самокерована групова робота: діяльність користувачів з метою наснаження / пер. С. Пархоменко. Амстердам, Київ : АПУ, 1996. 176 с.

Мюллендер О. Самокерована групова робота: діяльність користувачів з метою наснаження / пер. С. Пархоменко. Амстердам, Київ : АПУ, 1996. 176 с.

Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / пер. з англ. Діана Бусько; наук. ред. Катерина Явна. (Серія «Сам собі психотерапевт»). Львів : Видавництво Українського католицького університету, 2014. 120 с.

Надання медико-соціальних послуг дітям та молоді на основі дружнього підходу: Методичні рекомендації / О. А. Голоцван, С. І. Осташко, О. М. Мешкова та ін. Київ : Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), 2008. 179 с.

Найдьонов М. І. Психологія травмівних ситуацій. Презентація онлайн. URL: science.radioritual.ru/5957669472195397.html

Онлайн-інструмент з організації груп самопомоги / Ресурсний центр ГУРТ, 2013. URL: <http://tools.gurt.org.ua/tools/selfhelp>

Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.

Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Київ, 2018. 240 с.

Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3. Київ, 2018. 236 с.

Перша психологічна допомога. Керівництво щодо роботи. Львів : Видавництво «Друкарські куншти». 2015.

Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко / за ред. З. Г. Кісарчук. Київ : ТОВ Видавництво «Логос». 207 с.

Романчук О. І. Психотравма та спричинені нею розлади: прояви, наслідки й сучасні підходи до терапії. URL: https://i-cbt.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/Romanchuk_PTSD.pdf

Самодопомога: технологія соціальних змін. Посібник / Кол. авт.: Єжи Шмагалскі, Йоанна Маршал, Павел Йордан. Упоряд. Богдан Маслич. Ресурсний центр «Гурт». Київ : СПД Мартинова Ю. Я., 2008. 77 с. URL: <http://gurt.org.ua/uploads/news/2009/01/13/samodopomoga.pdf>

Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Л. Туриніна. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 160 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <https://library.bdpu.org.ua/>
2. Сайт БДПУ <https://bdpu.org.ua/>

3. Електронна підтримка навчання Moodle БДПУ <https://edu.bdpu.org/login/index.php>.
4. Загально академічний портал наукової періодики <http://www.nbu.gov.ua/portal/>
5. Cambridge University Press – колекція журналів <http://journals.cambridge.org/>
6. Інтернет-портал мережі УРАН доступу до електронних наукових публікацій <http://biblio.uran.ua/>